

Kosztolányi Dezső

született: 1885, Szabadka
meghalt: 1936

költői hitvallása: homo aestheticus

jellemzői:

látásmódja - játékos, gyermeki
a mulandóságot - elfogadja
küldetéstudata - nincs egyértelmű

: *A szegény kisgyermek panaszai* ⁽¹⁹⁾

3 részre van osztva:

- * Mint aki a sínek közé esett...
- * Azon az éjjel
- * Anyuska régi képe

alaphelyzet: emlékezés, búcsúzás a gyermekkortól

központja: az ember tudattalan szférájának elemzése

témák: önzés, halálfélelem, emberi agresszivitás, szerelem

a „kisgyermek” szerepe: egyfajta doppelgänger - *kimondhatja általa azt, amit egy felnőtt nem akar vagy mer*

látásmódja: impresszionista-szimbolista

elbeszélésmódja: szereplőira

ábrázolása: stilizált

Nóri jegyzete

A cirkusz

- szerephez stabilizált költő → Esti karmel a típus a lakmározás
[Olvasd el: Mostan színes tintáról álmodom]

Kötetek:

- Mázsa (1912), Máz (1916)
↳ kábulat fogái
- Mestelenül
- Szómadás (1935) (Móra Sándor)
↳ szonettet tartalmaz
- utolsó vershármass: Halotti beszéd, Hajnali részegség,
(archetipus, Halotti beszéd és könyörgés - 1195)
Ezer a szemről

Boldog, szomori dal
↳ oximoron (ellentétmondat)

- kp-i motívum: kincs
Móra F.: Kincs kereső kishódmon
↳ az igazság a kincs
↳ jelentéstartomány
  - otthon lenni az égből
  - lelke mélyén van → elvesztett
  - szarvalóság, elérhetetlenség
"Miért vagyunk a világban?"
↳ azért hogy otthon legyünk benne
  - materiális javak megválasztása neki → de unit elvesztett
(amiért pénzéért → legfontosabb)
↳ elvesztette önmagát

(amiért póni égett → legfontosabb)
↳ elvezetete önmagát

Halotti beszéd

- hogyan épül fel, sík, mennyire szertartás, archetextussal mi lett?
- nekrológ (≈ eulogy)
- filozófiai interpretációs sík, bölcselkedő jelleg
  - ↳ nem az a lényeg hogy kiől beszél
  - általában az egyedi ember létéről beszél
(főképpen)
- meséből felhasznál: egyszer volt (többször nem)
- "... kimondhatatlan kód..."
  - mi van az élet után?
  - nincs túlvilági kép
  - szerencse ↔ előre elrendelés
- "... homlokán felhúzódt a jegy..."
  - Kain bűnyege → bűnös áthallás
  - kenet (születés, áldozás stb.)

} Szertartás
sík
- kincs, lény, hő
  - egzisztenciális / fizikai valóságban érzékelés
    - lény → létezés
    - hő → érzékelés
  - fontos: lény/hő ⇒ lelket éltek
    - ↳ Istent adta, Nap élte a Föld életet
- "... → töredékesség, csendet visz bele
  - ↳ olvasóként kötelezettségük befejezni
  - ↳ "Nem volt már több" ⇒ ellentét a "Hol volt...al"
- megfogható, köznapi átlagos emberről beszél
- archetextust profanizálja
  - ↓
  - Ø vallásos stb. → mindennapi
  - sokan átdolgozták, parafrazálják

Hajnali részegség

- részegség mit jelent?

magyar nyelv

- rejtettség mit jelent?

- ≈ látás; elkerült éni, nem fejezte be

le akar fejezni → nem tud

→ módosult tudatállapot

szürrealista, expresszionista

hatásos, nyomatékos, szubjektív

(pl.: Szilágyi)

↳ elnagyolt bizonyos elemeket, hogy arra koncentráljunk

- "ébredj a valóra"

- mi a szöveg valóságképe?

- nagy ellentét (mint szövegszervező elem)

lábósság: → szemszéd, világ...

→ égbolt, fenn

} oda-issza reflektál
(önmagra kél is)

párbeszéd-szerűség

- (égből) estem ide → személtér szűk

- szöveg struktúra: ezklabot, csapongó

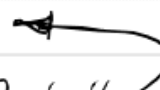
- elvesztett csoda (kosztolányinál): gyerekkor

- "Úr vendége voltam" → lassan elmúlunk (egész életünk vendégség)

- szöveg végén 50:

- megköszöni és hálát az életéért

- újragondolja és felkölje életének 50 évét

Fürdő (novella)

- figyeljünk a kezdőképre!! Nagyon fontos

- 3 sor → új atmoszférába rúgja az olvasót

↳ lehérség (20. sz. próza)

- látványt teremt → ez a szin dominál az egészben

• fehér → meleg

minden elmosódott, komályság vált

Romantika (18. sz. második fele - 19. sz. vége)

- romantika moderne modernizáció

Romantika (18. sz. második fele - 19. sz. vége)

- egyéniség, eredetiség megırzése
- **misztikum** felkutatása
- Ø kapcsd mindent hagyományhoz → **újítás**, "átértékelt" művészet
  - ↳ Hold, utazás a föld feje felé, utazás stb.
  - ↳ imálatás, hóból
- Orpheus kultusz
- éj kultusz (hóból, álom)
- Byron, Blake, Goethe, Puskin, Kölcsey

2025-11-11 Kosztolányi

2025. November 11. 14:00

gyakorlás

'''

Kosztolányi elbeszélői világa

Thybalt - Shakespeare: Rómeó és Júlia

Beatrice - Dante: Isteni színjáték

Isméné - Sophocles: Antigóné

'''

műcímek:

Boldog szomorú dal

Őszi reggeli

Néró, a véres költő

Pacsirta

Édes Anna

Arany sárkány

A kulcs

kulcsszavak

témák: halálfélelem, megaláztatás, kozmikus élet, polgári értékrend

alaphelyzetek: Sárszeg, Bús pesti nép, szépség-, művészetélmény

alkotásmód: alteregók, mindentudó elbeszélő, nyelvi bravúrok

művek:

1908. Boszorkányos esték

1933. Esti Kornél (18 mű)

1936. Tengerszem - alciklus; Esti Kornél kalandjai (17 alkotás)

2025-11-12 Kosztolányi

2025. November 12. 11:21

Esti Kornél novellák-

: **Fürdés** (1925)

„Fehéren sütött a nap. ...”

egyszerű kijelentések - majd összetett kifejtés

szürreális képek : érzelemmentesek, mégis erőteljes alaphelyzetet, atmoszférát hoznak létre

nyomorult apa képe